

**A PROPÒSIT DEL GÈNERE *MIZODORCATOMA* HAYASHI, 1955
COLEOPTERA, ANOBIIDAE)**

F. Español

ABSTRACT

Genus Mizodorcatoma Hayashi, 1955 (Coleoptera, Anobiidae). Rising from the study of a Catalan specimen of this genus (Miquel Tomàs leg.) the whole genus, which was described from Japan but at present widely spread by Europe, Asia and Africa, is revised. It is a genus closely related with *Dorcatoma* Herbst and *Caenocara* Thomson with which it has often been confused. However separated from them both by different particularities of morphology and aedeagus given in this study.

Key words: Coleoptera; Anobiidae; *Mizodorcatoma*; taxonomy.

Recepció: 30 I 1994; Acceptació: 1 III 1994; ISSN: 1134-7783

Francesc Español. Museu de Zoologia. Apartat de correus 593; 08080 Barcelona.

RESUM

L'estudi d'un exemplar català de l'indicat gènere (Miquel Tomàs leg.) que fou descrit del Japó i que actualment està àmpliament escampat per Europa, Àsia i Àfrica, m'ha portat a revisar-ne la totalitat dels representants coneguts. Es tracta d'un gènere estretament relacionat amb *Dorcatoma* Herbst i *Caenocara* Thomson amb els quals sovint s'ha confós; se separa, això no obstant, d'un i altre per diferents particularitats dependents de la morfologia externa i de la genitèlia, detallats en aquest estudi.

INTRODUCCIÓ

El present gènere descrit pel HAYASHI (1955) a partir d'un representant japonès (*Mizodorcatoma pinicolae* Hayashi, 1955) al primer cop d'ull s'assembla molt a *Dorcatoma* Herbst i *Caenocara* Thomson, però, en estudiar-lo detingudament, revela diferències ben acusades, com les antenes d'onze artells que l'aparten

netament de tots dos. Quant a afinitats compten també, segons WHITE (1974), els gèneres *Byrrhodes* i *Mysticephala*, cosa que és, al meu entendre, menys aparent davant les nombroses diferències que hi ha entre l'un i els altres dos que afecten les antenes, el prostèrnium i l'edeagus. Per més detalls sobre el gènere vegeu HAYASHI (1955) i ESPAÑOL (1977).

Tot just descrit, *Mizodorcatoma* començà a sumar nous representants asiàtics, africans i un d'uropeu, de consulta laboriosa per manca de revisions adequades. L'esmentada dificultat justifica la present aportació en la qual s'intenta detallar les diferents unitats actualment conegudes a nivell específic, repartides en dos apartats, el primer dedicat a les espècies ingressades per canvi de gènere, i el segon a les novetats que acompanyen els primers.

El fet d'ésser descrit a partir d'un representant japonès, sumat a la seva notable similitud tant amb *Dorcatoma* com amb *Caenocara*, explica que durant molts anys diferents autors europeus hagin confós entre si tots tres gèneres.

Gènere *Mizodorcatoma* Hayashi, 1955

Mizodorcatoma Hayashi, 1955. *Journ. New. Entomol.*, 4(1-2): 21

Espècie tipus: *Mizodorcatoma pinicolae* Hayashi, 1955

Espècies ingressades al gènere *Mizodorcatoma* per canvi de gènere:

Mizodorcatoma dommeri (Rosenhauer, 1856)

Dorcatoma dommeri Rosenhauer, 1856. *Thiere Andalus.*: 171 nota

Dorcatoma dichroa Boieldieu, 1859. *Ann. Soc. Ent. Fr.*, 3(9): 471

Mizodorcatoma dommeri (Rosenhauer): Español, 1978. *Misc. Zool.*, 4(2): 82

Mizodorcatoma dommeri (Rosenhauer): Español, 1988. *Misc. Zool.*, 12: 175

Mizodorcatoma dommeri (Rosenhauer): Español, 1992. *Fauna Ibérica*, 2: 455

Passat per ESPAÑOL (1978) al gènere *Mizodorcatoma* té més caràcters comuns amb *Dorcatoma* que no pas amb *Caenocara*.

Es tracta de l'únic representant europeu conegut del gènere, descrit de les illes Ieras (França meridional), i retrobat posteriorment a Còrsega (Itàlia), nord d'Àfrica i finalment a Catalunya, d'on es coneixia un exemplar recollit als voltants de Cadaqués (Girona), i ara, una bona sèrie d'ells procedents de la serra del Montnegre (Barcelona), capturada últimament pel company Miquel Tomàs.

Mizodorcatoma sibirica (Reitter, 1879)

Dorcatoma sibirica Reitter, 1879. *Deutsche ent. Zeitschr.*, 23: 226

Mizodorcatoma sibirica (Reitter): Español, 1977. *Misc. Zool.*, 4(1): 189

He vist material típic d'aquesta espècie en la col·lecció Pic del Museu de París, com també en la de Reitter, procedent de Vladivostok; i uns i altres s'ajusten perfectament a la definició del gènere *Mizodorcatoma* del qual no poden separar-se. Edeagus fig. 4.

Si hem de jutjar pel material examinat es tracta d'un element propi de l'Amur i regions veïnes de l'Àsia oriental.

Mizodorcatoma boleti (Alluaud, 1900)

Caenocara boleti Alluaud, 1900. *Bull. Soc. Ent. Fr.*: 21

Mizodorcatoma boleti (Alluaud): Español, 1977. *Misc. Zool.*, 4(1): 191

Igual que en el cas precedent ens troben amb la reunió de les particularitats pròpies de *Dorcatoma* i les de *Caenocara* que ens porten naturalment al gènere *Mizodorcatoma*, amb predomini sempre de les del primer dels dos.

Sols conegut de l'illa de Madagascar.

Mizodorcatoma conradti (Pic, 1927)

Caenocara conradti Pic, 1927. *Entomol. Mitt.*, 16: 248

Dorcatoma conradti (Pic): Español, 1972. *Publ. Inst. Parcs Nat. Congo Zool.*, 56(2): 34-37

Mizodorcatoma conradti (Pic): Español, 1977. *Misc. Zool.*, 4(1): 191

ESPAÑOL (1972) en un detingut estudi que dedica al present insecte no es mostra d'acord amb la seva referència genèrica, perquè opina que es tracta més aviat d'un *Dorcatoma*, del qual imita l'estructura del prostèrnum, la de l'última esternita abdominal i el model d'edeagus.

La semblança indicada no arriba a ser definitiva, perquè s'hi oposa la forma més arrodonida del cos, l'escotadura ocular més profunda, les antenes d'onze artells i els èlitres d'ordinari amb una estria sutural i tres de laterals més profundes. Com a solució al dubte així plantejat s'optà per l'indicat canvi de gènere, en l'espera de més informació, que va arribar justament amb la descripció del gènere *Mizodorcatoma*, del qual el nostre insecte presenta tots els caràcters que el defineixen.

El material típic procedeix del Camerun (Pic, 1927) i l'estudiat per Español del Parc de la Garamba en el Zaire.

Mizodorcatoma trisulcata (Champion, 1924)

Caenocara trisulcata Champion, 1924. *Entom. Monthly Magac.*, 60: 246

Mizodorcatoma trisulcata (Champion): Español, 1977. *Misc. Zool.*, 4(1): 189

Una vegada més es repeteix el cas de *Caenocara conradti* Pic, quant al canvi de gènere, ja que es tracta d'una típica *Mizodorcatoma* ben caracteritzada per la particular conformació del novè artell de les antenes, fig. 6, i la de l'edeagus, fig. 3 (ESPAÑOL, 1977).

S'han pogut examinar dos exemplars procedents de Ranikhet, Divisió de Kumaon, Índia.

Espècies correctament descrites:

Mizodorcatoma pinicolae Hayashi, 1955

Mizodorcatoma pinicolae Hayashi, 1955. *Journ. New. Emtomol.*, 4(1-2): 21

Dorcatoma pinicola Hayashi, 1951. *Kontyû*, 19: 27 nom. nud.

Dorcatoma fomentaria Hayashi, 1951. *Kontyú*, 19: 27 nom. nud.

Dorcatoma pinicola Hayashi, 1951. *Chúhó*, 4: 7 nom. nud.

Dorcatoma fomentaria Hayashi, 1951. *Chúhó*, 4: 7 nom. nud.

Mizodorcatoma pinicola Hayashi: Español, 1977. *Misc. Zool.*, 4(1): 188

Es tracta del tipus del present gènere, descrit del Japó i, si hem de jutjar per la descripció original, pràcticament inseparable de la suposada *Dorcatoma sibirica* Reitter, 1879, de la qual he vist material típic en la col·lecció Pic del Museu de París, procedent de Vladivostok, i passada probablement igual que aquesta, com ja s'ha indicat, al gènere *Mizodorcatoma*. Edeagus, fig. 2.

Mizodorcatoma densepunctata Español, 1977

Mizodorcatoma densepunctata Español, 1977. *Misc. Zool.*, 4(1): 189

S'ha de col·locar en el veïnatge de *M. sibirica* (Reitter) i *M. trisulcata* (Champion), però ben separada d'ambdues pel contorn diferent del primer artell de les antenes i per la notable densitat de la puntuació de la part superior del cos. Antenes, fig. 5; edeagus, fig. 1.

Es coneixen dos exemplars de l'Índia, W. Bengala, que es guarden en el Museu Hongarès d'Història Natural i en el de Zoologia de Barcelona.

Mizodorcatoma pulcherrima Sakai, 1979

Mizodorcatoma pulcherrima Sakai, 1979. *Trans. Shikoku Entom. Soc.*, 14(3-4): 134

Pròpia del Japó i fàcil de distingir de tots els altres representants del gènere per la pubescència bicolor que adorna la part superior del cos.

Mizodorcatoma uenoi Sakai, 1983

Mizodorcatoma uenoi Sakai, 1983. *Bull. Nat. Sc. Mus., Ser.A.(Zool.)*, 9(1): 25

Espècie del Nepal recollida en un fong (*Ganoderma* sp.), a les proximitats de Khatmandú. Al primer examen recorda molt la precedent, de la qual es manté, no obstant això, ben separada pel dibuix força diferent de la pubescència.

Mizodorcatoma robusta Español, 1984

Mizodorcatoma robusta Español, 1984. *Misc. Zool.*, 8: 142

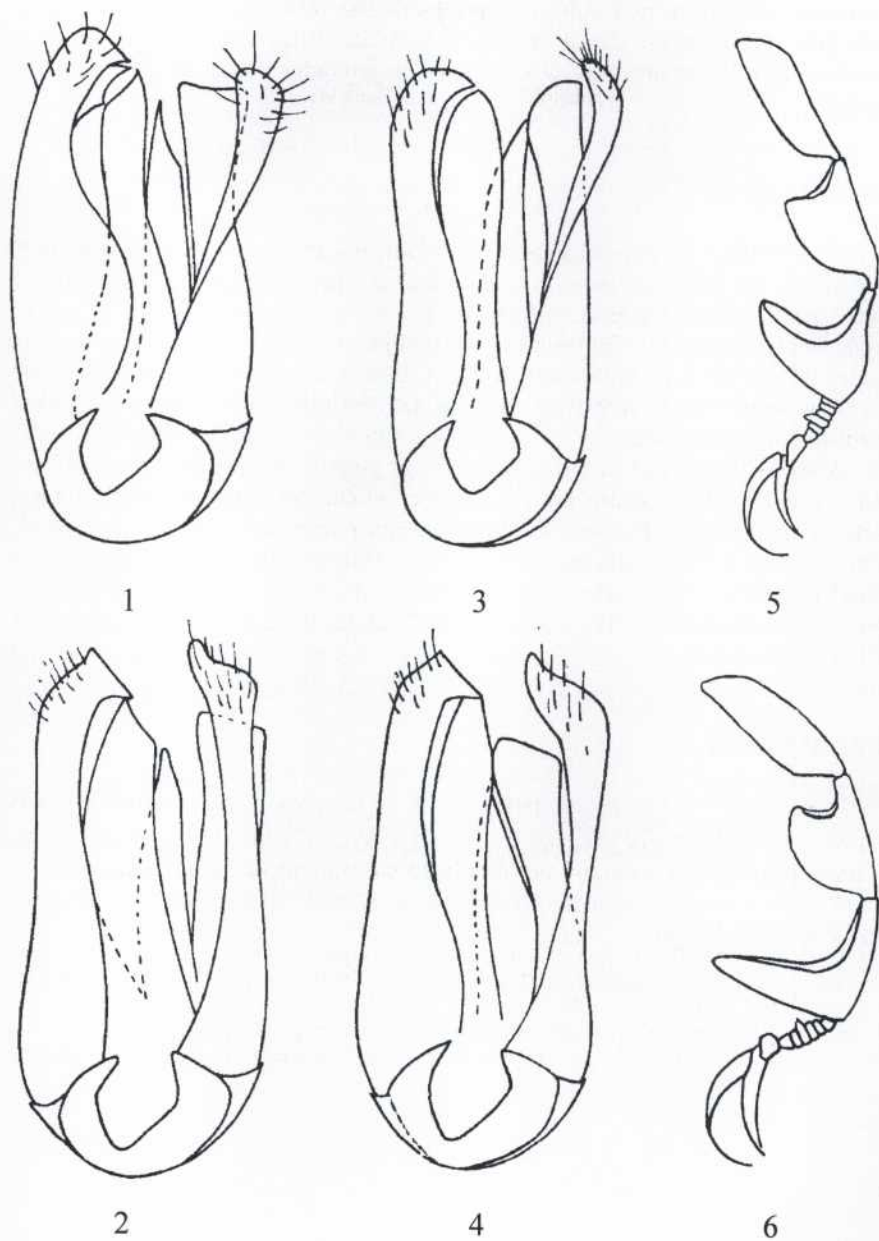
Propi de l'illa de la Reunió, arxipèlag de les Mascarenyes. A col·locar en el veïnatge de *M. boleti* (Alluaud), però ben allunyat d'aquesta per la conformació molt diferent de l'últim segment abdominal, també per l'escotadura ocular menys avançada i per la puntuació elitral més espaiada i que tendeix a disposar-se en sèries longitudinals.

Mizodorcatoma transvaalensis Español, 1991

Mizodorcatoma transvaalensis Español, 1991. *Misc. Zool.*, 15: 128

Respon al primer representant conegut de l'Àfrica austral, nord del Transvaal. Diferents exemplars procedents del Transvaal Museum de Pretòria.

Relacionat tant per la seva mida, relativament grossa, com per altres detalls morfològics amb la seva veïna geogràfica *M. robusta* Español, ben separada, això

Figures 1-6. Eedeagus: 1. *Mizodorcatoma densepunctata* Español; 2. *Mizodorcatoma pinicolae* Hayashi; 3. *Mizodorcatoma trisulcata* (Champion); 4. *Mizodorcatoma sibirica* (Reitter).
 Antenas: 5. *Mizodorcatoma densepunctata* Español; 6. *Mizodorcatoma trisulcata* (Champion).

no obstant, d'aquesta, pel contorn molt particular de l'últim artell dels palps maxil·lars, per la presència d'una tercera estria elitral que falta en el seva oponent i per les nombroses diferències comprovades en la conformació de l'edeagus.

CONCLUSIONS

Així resumit, el present gènere ve definit pel seu contacte immediat amb *Dorcatoma*, del qual se separa, això no obstant, a primera vista, per les antenes d'onze artells, amb el cinquè sortint més que els seus veïns del funicle; per la incisió ocular profunda; l'últim artell dels palps maxil·lars fortament transvers; l'edeagus poc però sensiblement diferent; el cos curt quasi hemisfèric, i en fi, per la presència en la meitat anterior dels èlitres d'una estria pre-sutural d'ordinari ben manifesta.

A partir de la seva descripció (1955) el gènere seguí monotípic, amb un sol representant japonès, fins al 1977, any, en el curs del qual vaig tenir l'oportunitat d'engrossir-ne el contingut amb diferents representants que figuraven, al meu entendre, erròniament en el gènere *Dorcatoma*. Aquest augment ha arribat actualment a un total d'unes onze unitats, sis de les quals són asiàtiques, quatre etiòpiques i una euro-africana, que des de la França meridional ha arribat a Catalunya.

REFERÈNCIES

- ESPAÑOL, F., 1972. Missions H. de Saeger et G. F. de Witte aux Parcs Nationaux du Congo (Col. Anobiidae). *Publ. Inst. Parcs Nat. Congo Zool.*, 56(2): 21-41.
- 1977. Notas sobre Anóbidos. 76- Avance al estudio de la sección *Dorcatoma*. *Misc. Zool.*, 4(1): 189-191.
- 1978. Sobre algunos *Dorcatoma* del Mediterráneo occidental (Col. Anobiidae, nota 86). *Misc. Zool.*, 4(2): 82-85.
- HAYASHI, N., 1955. Description of a new genus and a new species of Dorcatominae from Japan. *Studies on Dorcatominae Anobiidae*, 2. *The Journal of New Entomologist*, 4(1-2): 21-23.
- PIC, M., 1927. Nouveaux Coléoptères exotiques. *Entomol. Mitt.*, 16: 248.
- WHITE, R. E., 1974. Type-species for World genera of Anobiidae. *Trans. Amer. Entomol. Soc.*, 99: 422.